

K R O N I K A

Vzpomínka na Milenu Švehlovou

Ve středu 31. prosince 2002 zemřela PhDr. Milena Švehlová, CSc., která pracovala od r. 1991 jako odborná asistentka na katedře českého jazyka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Po absolvování studia češtiny a dějepisu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (považovala se za žákyni Karla Hausenblase) začala své odborné působení v sedmdesátých letech v Ústavu pro jazyk český (ÚJČ) ČSAV, a to v oddělení jazykové kultury. Tam ji podstatně ovlivnila osobnost Alexandra Sticha. Pod jeho vlivem se formoval její pohled na jazyk a jazykovědu. Od té doby preferovala tehdy vznikající komunikativně-pragmatický přístup k jazyku, zejména témata sociolingvistická. Byla první, kdo v českém lingvistickém prostředí studoval otázky zdvořilosti a řečové etikety. Její články jsou roztroušeny v různých sbornících z konce 80. a začátku 90. let. Nejúplněji toto téma zpracovala ve své disertační práci nazvané *Řečová etiketa – vyjadřování zdvořilosti v češtině*, kterou v ÚJČ ČSAV podala v r. 1985. Vzhledem k poměrům, které tehdy vládly, byla připuštěna k obhajobě až po více než čtyřech letech v roce 1989.

Na katedře českého jazyka UK PedF se podílela na výuce syntaxe češtiny, vedla přednášky a semináře ze stylistiky a vybudovala několik zcela nových kurzů pro druhý cyklus oborového studia, které odrážejí současné trendy jak v lingvistice, tak i ve výuce českého jazyka na 2. stupni základních škol a na školách středních: *pragmatickou lingvistiku, teorii masové komunikace, mediální výchovu*. Vydala skriptum věnované pragmatické lingvistice, první svého druhu na českých univerzitách (*Sémantika a pragmatika jako lingvistické disciplíny*, Praha 1996 a *Sémantika a pragmatická lingvistika*, Praha 2001). Vedla řadu diplomových prací spjatých s touto tematikou. Studenti oceňovali její netradiční, originální přístupy k řešení lingvistických problémů i výběry metod pro zpracování dílčích problémů. V rámci výzkumného fakultního úkolu zaměřeného na multidisciplinární komunikaci řešila problémy spjaté s manipulativní komunikací, s manipulativními technikami a připravovala větší studii zabývající se manipulací ve škole, kterou však již nestačila dokončit.

Na katedře českého jazyka přispívala k vytváření tvůrčí atmosféry. Byla vždy jedním z prvních, kdo přispěchal na pomoc mladším kolegům. Měla specifický smysl pro humor a byla zároveň originální pedagogickou osobností, na kterou nelze zapomenout. Osud oloupil bohemistickou obec o lingvistku s velkou invencí.

Svatava Machová, Praha